

Motion till riksdagen 2013/14: MJ321

av **Sten Bergheden och Lars Elinderson (M)**

Restaureringen av Hornborgasjön

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om att se över möjligheten att genomföra en både grundläggande och neutral utvärdering av restaureringen av Hornborgasjön.

Motivering

Restaureringen av Hornborgasjön slutfördes 1995 och är ett av Sveriges största naturvårdsprojekt. Målet med projektet är/var att återställa sjön som fågelsjö efter flera sjösänkingsföretag som genomförts under nästan två sekel.

I vissa avseenden har syftet med restaureringen uppfyllts. Hornborgasjöns öppna vattenspegel är idag ett vackert och påtagligt inslag i landskapet, och tillkomsten av två s.k. naturumanläggningar har medfört att sjön är mer tillgänglig för fågelskådare och andra naturintresserade. ”Trandansen” har blivit ett stort, årligt återkommande evenemang som lockar många besökare till området kring sjön.

Men de utvärderingar av de biologiska målen – naturvård, miljövård och fågelliv – som hittills gjorts av Naturvårdsverket kan dock ifrågasättas. Medan Naturvårdsverket med hänvisning till en artikel i tidskriften Vår fågelvård 2/2008 (Feldt, Hertzman, Larsson), hävdar att de biologiska målen uppfyllts, framhålls från kritiker att både miljö- och naturförhållanden, fågellivet och fiskbeståndet har försämrats radikalt.

Dessvärre är fler försämringar tydliga. Det gäller bland annat oförutsedda markskador runt sjön, påtagligt försämrade vattenkvalitet och bottenförhållanden i sjön, försämrade biologisk mångfald nedströms sjöns utflöden, negativa effekter av en förändrad utfodringsregim för tranorna och en dramatisk ökning av antalet gäss under delar av året. En oro över påtalade förändringar av grundvattenmagasin i närområdet har dessutom framförts under senare tid.

Fel! Okänt namn på

Hornborgasjöns restaurering är fortfarande ett pågående vattenmål. Samtliga större frågor i målet är enligt Naturvårdsverket avgjorda genom ett antal deldomar, och flera olika markregleringar m.m. har skett. För projektet återstår en prøvotid fram till 2014. Syftet med prøvotiden är bl.a. att man ska förvissa sig om att regleringen håller sig inom de vattenhushållningsbestämmelser som satts upp i målet, främst vad gäller vattennivån under vegetationsperioden. Naturvårdsverket har antytt att man kommer att ansöka om en ytterligare förlängning av prøvotiden.

Under åren som gått sedan höjningen genomfördes har relationen mellan Naturvårdsverket och markägarna runt sjön inte varit tillfredsställande. Under senare tid har dock initiativ tagits från Naturvårdsverket för att förbättra kommunikationen och de dagliga kontakterna mellan verket och markägarna. Förhoppningsvis kan detta leda till att misshälligheter och missförstånd i den löpande förvaltningen av projektet kan undanröjas. Samtidigt finns det skäl att, utöver den utvärdering som sker under den beslutade prøvotiden, göra en mer omfattande och oberoende utvärdering av detta omfattande och viktiga naturvårdsprojekt. En sådan utvärdering bör bland annat omfatta följande:

- ? Kostnader, både avseende genomförandet av höjningen och den löpande förvaltningen av projektet.
- ? Formerna för projektets förvaltning, inklusive relationer till markägare i området.
- ? Oförutsedda konsekvenser vad avser naturvård, miljö, fågelliv och effekter för jordbruksnäringen, inklusive oförutsedda markskador, ändrad utfodringsregim för tranorna och ökningen av antal gäss, samt påverkan på till- och frånflöden och grundvattendepåerna i närområdet.
- ? Ersättningsfrågor och frågor om markinlösen.
- ? Effekter på turism och besöksnäring m.m.

Hornborgasjön är Sveriges största enskilda naturvårdsprojekt. Det är av nationellt intresse att projektet kan fullföljas på ett bra sätt, med rimlig hänsyn till naturvärden, miljön och fågellivet, och de berörda markägarnas/jordbrukets och det omgivande samhällets intresse i stort. Regeringen bör överväga att ta initiativ till en grundläggande och neutral utvärdering av projektet. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Stockholm den 1 oktober 2013

Sten Bergheden (M)

Lars Elinderson (M)